

maatte anvende derpaa, men fordi man maa betragte dette Arbejde som spildt, i al Fald for Liden, og ikke har noget Haab om at bringe Sagen til en heldig Ende. For dem, der nu som jeg ønske vor Almueundervisning udvidet og forbedret paa det givne Grundlag og altsaa staa paa det samme Standpunkt som den høitagtede Minister, synes det at maatte staa klart, at den ærede Minister har løst den Opgave, han har stillet sig, paa en høit tilfredsstillende Maade, ikke saaledes at jo de Enkelt kunde ønske Forandringer eller Forbedringer hist og her og maa møde med Indsigelser — for mit personlige Bedkommende kan jeg f. Ex. slet ikke forjone mig med, at Geistligheden, navnlig Provsten, skal være udfjædet af Tilsynet, idet jeg formener, at man under almindelige Forhold maa gaa ud fra, at den Indsigt, man maa ønske repræsenteret i Tilsynet, nærmest maatte findes hos denne Person — men saaledes, mener jeg, at alle de Udtalelser, som paa Sagens forskjellige Stadier ere fremkomne, de Bink, som ere givne, ere af Ministeren benyttede og mer eller mindre komne til deres Ret, saaledes at der i mine Tanker foreligger et meget brugbart Grundlag for en videre Behandling, og det hvad enten man henser til Undervisningen — jeg sigter derved til Indførelsen af Forskoler, og Udsigten til Oprettelsen af Fortsættelseskoler — eller man ser hen til Lærernes Vilkaar, deres Ansættelsesmaade, deres Lønningsforhold, eller til Tilsynet, Indførelse af en Skoleinspektør i hvert Amt, og af en Over-skoleinspektør, samt overhovedet Simplifikation af selve Tilsynet, som for mig idetmindste er meget anbefalelsesværdig og tiltalende, kun med den af mig nævnte Modifikation, at jeg her kunde ønske at finde Mads for Provsten, og endelig ogsaa, naar man ser hen til det Statsstilbud, som Forslaget stiller i Udsigt, og som er opgjort at ville løbe op til 840,000 Kr., et Beløb, der i Sandhed er meget betydeligt, men ingenlunde for stort, naar man vil opnaa det Formaal, man her har stillet sig, og som jeg synes, det maatte vække stor Betænkelse at ville vise fra sig. For at jeg ikke skal forbigaa et enkelt Punkt, som har givet Anledning til megen Omtale og Misnøje, og som ogsaa det her i Thinget nedsatte Udvalg har gjort til Gjenstand for udførlig Behandling under et særligt Afsnit (Afsnit IV), skal jeg nævne, at den ærede Minister heller ikke ganske har kunnet lade dette Punkt ligge. Vel er han ikke gaaet ind paa en detailleret Behandling af Spørgsmaalet, idet han har stillet i Spidsen af § 3: „de nu gjældende Bestemmelser om Mulltering for Skoleforsømmelser forblive indtil videre“ — er der tilføjet — „i Kraft“, men han har foreslaaet følgende Bestemmelser: „Dog skal Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet ved Skoleplanernes Affattelse eller ved Tillæg til samme kunne tilstede, at der, naar Skoledirektionen og Skolekommissionen derom ere enige,

paa høit 5 Mar ad Gangen træder andre Bestemmelser i Kraft, sigtende til at modvirke Skoleforsømmelser“, saaledes at her virkelig er aabnet en Mulighed til at komme aldeles bort fra dette ogsaa efter min Formening uheldige Forhold. Naar jeg saaledes har udtalt min Tilfredshed med det foreliggende Forslag, tror jeg at turde formene, at, naar man vil Maalet: at staffe Almuens Befolkning i det Helt taget en større Oplysning ved en Udvidelse af Almue-skolevæsenet paa det Grundlag, der hidtil er givet, er der her et Forslag, der fortjener moden Overveelse, en Overveelse, som man efter min Overbevisning bør skjænke det, selv om man mistvivler om at bringe Sagen til et heldigt Resultat. Det forekommer mig, at det ogsaa vil have sin store Betydning, at Landstinget i Sessionen 1877—78 har viist, hvorvidt det er tilbøieligt til at gaa ind paa en Ordning af dette for Samfundet saa vigtige Omraade.

Taleren: I den af den sidste ærede Taler nys omtalte Betænkning, som blev afgiven af Landstingsudvalget under 28de Marts 1874, blev der, efter at den havde skjænket det da foreliggende Lovforslag, der ganske rigtigt hvilede noget paa det samme Grundlag som det nu foreliggende, en udførlig Omtale, sluttet med en Udtalelse af Mistvivl om, at det vilde være nyttigt under de daværende Forhold at søge at føre denne Sag videre, og Betænkningen sluttede derfor med en Henstilling om, at den hele Skolesag maatte blive Gjenstand for en gjenmægaende Bearbejdning, før et nyt Forslag fremkom. Jeg tror desværre ikke, at der under det nuværende storpolitiske Bulder her i Landet egentlig skulde være megen Drenlyd selv for de vigtigste Krav, som Fædrelandet og Folket stille til Lovgivningsmagten, eller at der egentlig skulde være noget Haab om, at den nuværende høitagtede Regjering for Dieblittet vilde være istand til at løse de Opgaver, der foreligge baade med Hensyn til Forsvarsvæsenet og med Hensyn til Skolevæsenet. Jeg tror imidlertid ikke, at det bør afholde os fra at tage dette Bidrag til Skolespørgsmaalets Løsning under Overveelse, fordi jeg mener, at en gjentagen Drøftelse af Grundanskuelserne, med Hensyn til hvilke der finder Forskjellighed Sted ikke blot mellem begge Thingene indbyrdes, men ogsaa mellem et Flertal og et Mindretal i dette Thing, har godt af at blive fornyet, medens jeg især ikke stiller denne Forskjellighed i Grundanskuelserne just saaledes, som den ærede sidste Taler omtalte, men meget mere betragter Forskjelligheden som Modifikation af en og samme Hovedanskuelse, der, for saa vidt de ere komne til Orde her i Salen, kun bestaa deri, at medens vi Alle erkjende, at et Tilsyn med Undervisningen fra Statens Side ikke kan undværes og maa fordres, saa fordrer den ene Side et stærkt Tilsyn, et kraf-